

Tomaszewski, Jerzy

"Spis tytułów prasy ukraińskiej w Drugiej Przeczypospolitej 1918-1939", Eugeniusz Misiło, Warszawa 1983 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 75/2, 380

1984

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

i przeciwieństwa między Rzeszą a Ententą pośrednio wzmocniały Węgierską Republikę Rad, a zmierzch rewolucji w Niemczech i przyjęcie traktatu wersalskiego przyczyniły się do upadku komunistów nad Balatonem.

P. W.

Eugeniusz Misiło, *Spis tytułów prasy ukraińskiej w Drugiej Rzeczypospolitej 1918—1939*, Instytut Badań Literackich. Pracownia Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego XIX i XX wieku, Warszawa 1983, s. 173.

Młody badacz dziejów prasy w Polsce opublikował rzecz z pozoru skrępną — spis tytułów prasy ukraińskiej w Polsce 1918—1939. Jak duże znaczenie naukowe ma to wydawnictwo doceni tylko ten, kto usiłował zorientować się choć pobieżnie w geografii i historii czasopiśmiennictwa Polski międzywojennej. Autor podał nie tylko tytuły i charakter wydawnictw, lecz także w miarę możliwości lata publikacji oraz — za co należy się specjalna wdzięczność — miejsca przechowywania.

Historycy zdają sobie sprawę, jak mało wiemy o dziejach prasy mniejszości narodowych w Polsce. Pieczęć tajemnicy przełamał nie tak dawno Marian Fuks, książką o prasie żydowskiej w Warszawie. Obecnie otrzymaliśmy publikację, która ułatwia orientację w prasie ukraińskiej; z zainteresowaniem będziemy czekać na studium o jej dziejach. Oby był to kolejny krok ku poznaniu historii czasopism wszystkich mniejszości narodowych. Instytut Badań Literackich jest placówką jak najbardziej powołaną do kontynuowania podobnej pracy, a także posiadającą niezbędne doświadczenie.

Wbrew pozorom, nie tak łatwo sporządzić choćby tylko spis czasopism. Wiele z nich nie dochowało się w bibliotekach polskich, lub też znamy jedynie nieliczne i przypadkowe ich numery. Brakuje wiadomości o redaktorach i wydawcach. Dość powiedzieć, że do spisu liczącego 1132 pozycje (także wydawnictwa ciągłe) autor już dzisiaj mógłby dorzucić dalsze kilkadziesiąt tytułów, odnalezionych w nieustannie trwających poszukiwaniach. Szkoda tylko, że książka ukazała się w mikroskopijnym nakładzie dostępnym jedynie dla nielicznych bibliotek.

J. T.

Bohdan Łukasiewicz, Wojciech Wrzesiński, *IV Dzielnica Związku Polaków w Niemczech 1922—1939 (w 60 rocznicę powstania)*, Wydawnictwo „Pojezierze”, Olsztyn 1982, s. 199.

Historia Związku Polaków w Niemczech to nie tylko część dziejów polskiego wychodźstwa zarobkowego do Berlina, Westfalii i Nadrenii. To także ważny fragment przeszłości polskich ziem nadodrzańskich i nadbałtyckich. Mimo to organizacja spod znaku rodła nie doczekała się wielu opracowań naukowych. Jej archiwalia, skąpe i tak wobec specyficznych warunków działania, uległy zniszczeniu w czasie II wojny światowej. Trudności sprawia nawet ustalenie wielkości Związku, jego struktury społecznej, skali zasięgu i intensywności oddziaływania.

Z pożogi wojennej uratowano część ksiąg członkowskich IV Dzielnicy Związku, obejmującej Powiśle, Mazury i Warmię. Dokumenty te przewiezione w 1939 roku do Warszawy ocalały wraz z częścią akt konsulatów polskich w Niemczech i przekazane do warszawskiego Archiwum Akt Nowych zostały włączone do zespołu Polskiego Związku Zachodniego. Uzupełnione dodatkowymi badaniami stały się podstawą do odtworzenia listy członków IV Dzielnicy ZPwN. Lista ta jest podsta-